

dreder været udestænget fra Luft og Lys, indestænget til Kvæling. Den var glemt, ja dens Tilværelse endog ligefrem nægtet.

Derved, at Kvindernes Tænkeevne nu udvikler sig med rivende Hurtighed, derved, at den faar Anledning til at udfolde sit fulde Omfang, derved undergraves den Paastand, om deres aandelige Underlegenhed, som var Grundvolden for den bestaaende Uretfærdighed mod dem. Denne Udvikling er jo kun mulig for de mer heldigt stillede Kvinder. Det er ikke muligt for de Kvinder, som er overlæssede med legemligt Arbejde, at naa en Udvikling, som sætter dem istand til at frembringe Aandsværker, om ogsaa deres Evner er nok saa store; de har ikke Tid eller Raad til at gøre de nødvendige Studier.

Der er noget, som Verden trænger til at lære, og som den ikke kan lære af Mændene, som hidtil har siddet inde med al Kundskab; dette er: *Head en Kvinde er*. Dette kan ingen lære Verden uden Kvinderne selv.

Det herskende Samfund varetager Mændenes Interesser, dets Sager er allesammen Mandssager, med Undtagelse af det lille Stedbarn, Kvindesagen. Heldigvis har Arbejderne ogsaa hidtil været behandlet som Stedborn; derfor kan vi i dem se Brødre, ikke »Herrer«.

Heldigvis er Arbejdersagen ikke en Mandssag, det er Menne-skerettens Sag. Heri ligger dens Storhed og dens Styrke.

Men der er en Fare for, at Arbejdersagen kan synke ned til ogsaa at blive en Mandssag. Dette føler de amerikanske Kvinder. De store, mægtige Kvindeforeninger i de Forenede Stater, som indeslutter saa mange fremragende kvindelige Personligheder, de vil ikke slutte sig til Arbejderpartiet, fordi de har erfaret, hvad Partier kan glemme, naar de komme til Magten.

Derfor er det med en vis Gysen, jeg læser en Tale som Dr. *Oscar Nissens*. En stormende Arbejdertale fra en Mand, som staar i Herreklassens Samfundslag, og som fra dette har alle sine Begreber. Vistnok nævner han, at *Henrik Ibsen* taler om *et nyt Adelskab*: »Han venter det fra jer og fra Kvinderne«. Dette er den eneste Gang, Dr. N. nævner dem i Talen. Han kunde ikke godt ganske undlade at nævne dem, da det er Ibsens Ord, som anføres, af hans Tale til Arbejderne i Trondhjem, og disse lod: »Fra to Sider vil dette Adelskab, som jeg haaber paa, komme til vort Folk — fra vore Kvinder, og fra vore Arbejdere.«

Dr. N. slutter sin Tale med: »Moral og Sandhed er med os.« Ja, da er jo alt vel.

En af Deltagerne i Debatten paa ovenomtalte Møde vil jeg endnu nævne. Student *Andreas Schaft* viste sig at være frigjort fra de Anskuelse, som raader i det herskende Samfundslag, ved den Varme, hvormed han udtalte sig mod den Tilslidesættelse, som dette viser Kvinderne. Han paapegede hvorledes, naar de undertiden faar Lov at være med ved festlige Anledninger, de kun er tilstede som en Prydelse eller, som han udtrykte det, »som Vinen paa Bordet«. Han tog dem kraftigt i Forsvar mod disse uættelige Udfald mod deres Fejl; mod den hoverende Fremdragen af Kvindernes ynkverdige Stilling, hvori Herreklassen behager sig i en saa overordentlig Grad — uanfægtet af den Kendsgerning, at al Ynkkeligheden kan henføres til de Lænker, som høstamme selv har paalagt Kvinderne. Hr. S. sluttede med det Iverens Udbrud: »Det er med Naturnødvendighed, at Kvinderne er som de er, efter saaledes som de har været behandlet!«

Hr. Jeppesen kan ogsaa blive varm af Harmen over Uretfærdigheden; det gør os godt at høre det. Men naar han udtaler, med en vis overmodig Klang i Stemmen: »Vi kæmper for noget langt større end Kvindens Ligestilling med Manden«, da vil jeg med denne Ytring stille den store Sætning: Mennesket er Mand og Kvinde — Kvinde og Mand.

Dette fulde Omfang, dette fulde Indhold af denne Sætning, dets Højde og dets Dybde, det har Menneskene endnu tilbage at lære.

Dansk Fredsforenings Virksomhed siden Aarsmødet 1888.

(Uddrag af Formandens Redegørelse paa Aarsmødet d. 26/11 1889).

Ny Kredse er stiftede for Ledøje—Smørum, Skræm, Vestbirk, Kollerup, Hjortdal, Silkeborg, Odder, Fredericia, Vedsted, Bratsbjærg, Jetsmark, Kolding og

Roskilde. Men af de ialt 36 Kredse har 22 endnu intet Medlemsbidrag indsendt for 1889. Kun 647 Medlemmers Aarsbidrag (25-Ører) er hidtil modtagne. Over Halvdelen af Medlemmerne paa Landet maa antages ej at have betalt.

Rigsdagen har kun en eneste Gang vedtaget et Forslag i Retning af Foreningens Formaal, nemlig da den i Marts gav sit Samtykke til, at den s. k. »Butterfieldske« Sag blev afgjort ved Voldgift imellem Danmark og Nord-Amerikas Forenede Stater¹⁾ — noget, som vilde have været i Orden allerede i Begyndelsen af 1870'erne, dersom Udenrigsministeren ikke havde modsat sig Voldgift indtil for faa Aar siden. Da det viste sig, at mange tildels havde misforstaaet Spørgsmaalet, skrev Dansk Fredsforenings Formand derom en Afhandling, som er tilsendt Redaktionen af »Tilskueren«.

Kongresserne og Møderne har givet Virksomheden i dette Aar dets Hovedpræg. Paa de italienske Fredsforeningers Kongres i Maj i Rom var vor Forening repræsenteret af sin ene Næstformand, Hr. *P. Svejstrup*. Denne Kongres og det s. k. »Nordiske Vennemøde« i København den 15.—16. Juni, hvortil Fredsforeningens Københavns-Kreds i Forbindelse med Kvindelig Fremskridtsforening havde indbudt²⁾, var — saa at sige — forberedende Møder til Verdenskongresserne i Paris i Tiden mellem den 23. Juni og 20. Juli³⁾. Vor Forening havde gjort store Anstrængelser i Anledning af disse Kongresser. Paa dennes Vegne maa desuden den varmeste Tak udtales til de private danske og engelske Bidragydere, som muliggjorde Formandens Rejse. Uden denne Rejse vilde *Beslutningen d. 26. Juni paa Verdensfredskongressen i Paris om de tre nordiske Rigers Neutralisering* aldeles sikkert ikke være bleven vedtagen, og Formanden var ikke bleven valgt til den 4de af foreløbig 6 Vicepræsidenter for den vedvarende interparlamentariske Komité, som bl. a. skal forberede den næste interparlamentariske Konference i London den 25.—30. Juli 1890. Næstformanden, Hr. *P. Svejstrup*, var Formanden en værdifuld Støtte i Paris. Stokkekefanden var en Pryd ved tre af Kongresserne.

Verdensudstillingen i Paris. I den socialøkonomiske Afdeling havde Dansk Fredsforening udstillet i Forening med Freds-Ligaen, som fik Guldmedalje. De udstillede Skrifter, bl. a. Kants »Evide Fred«, oversat paa dansk 1796, blev derefter skænket »Bibliothèque Nationale« i Paris.

Forholdet til fremmede Fredsforeninger har været tiltagende hjærteligt. Den svenske har delt nogle af vore Udgifter og i Paris ladet sig repræsentere ved vor Formand. Særlig udmærket Støtte eller Opmærksomhed har Formanden nydt paa sin Rejse eller paa Grund af denne — foruden af flere tidligere Æresmedlemmer: *Hodgson Pratt*, *Lemonnier*, *Milkowski*,

¹⁾ Jf. dette Blad Nr. 9 S. 158.

²⁾ Se Nr. 10, S. 166; Nr. 11, S. 174 og 176; Nr. 12, S. 183—184; Nr. 13, S. 187—189 og Nr. 15, S. 202—204.

³⁾ Se Nr. 16, S. 211—213 samt Nr. 17, S. 219—220 og Nr. 20, S. 242—243.